

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра педагогіки та психології, факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»

обов'язкових компонент

освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (психолог ювенальної превенції)

Харків 2024

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21.12.2023 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 20.12.2023 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 21.12.2023 № 11

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології (Протокол від 14.12.2023 № 20)

Розробник:

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3, кандидат педагогічних наук ХНУВС **Павло ЧЕРВОНІЙ**

Рецензенти:

1. доцент кафедри психології, педагогіки та філології Харківської державної академії культури, кандидат психологічних наук, доцент **Ігор ВІДЕНЕСЬ**
2. професор кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС кандидат психологічних наук, доцент **Світлана ХАРЧЕНКО**

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 3 Загальна кількість годин – 90 Кількість тем – 10	Соціальні та поведінкові науки; (шифр галузі) (назва галузі знань) 053 Психологія (код спеціальності) (назва спеціальності) Психолог ювенальної превенції (назва СВО)	Навчальний курс 2 Семестр 4 Види контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 22; Семінарські заняття – 22; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0 Самостійна робота – 46; Індивідуальні завдання: Курсова робота – 0; Реферати (тощо) – 1.		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення даної навчальної дисципліни є оволодіння системою знань про вікові психологічні закономірності і особливості виховання та навчання, формування та розвитку особистості молодшому, ранньому та дошкільному віці. Виховання підлітків та юнаків в процесі його навчання і виховання, а також про особливості педагогічної діяльності педагога.

Завданням вивчення дисципліни є виявлення, вивчення й опис психологічних особливостей і закономірностей інтелектуального й особистісного розвитку в різних умовах навчально-виховної діяльності, освітнього процесу.

Міждисциплінарні зв'язки: з навчальними дисциплінами «Педагогіка», «Загальна психологія», «Вікова психологія».

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати предмет, завдання, структуру педагогічної психології, методи дослідження в педагогічній психології, суб'єктів освітнього процесу; вікову характеристику суб'єктів навчальної діяльності, особливості дітей як суб'єктів навчальної діяльності, про здатність до навчання як найважливішу характеристику суб'єктів навчальної діяльності; про особливості педагогічної діяльності: форми, характеристику, зміст, мотивацію виховної роботи, навчання дітей; види, умови і механізми навчання; фактори, що визначають успішність навчання; співвідношення навчання і розвитку.

вміти застосовувати одержані знання у професійній діяльності. Дисципліна «Педагогічна психологія» спрямована на формування знань про предмет та завдання педагогічної психології на сучасному етапі розвитку науки, її основних положень, можливостей практичного застосування.

Програмні компетентності:

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту
	СК10. Здатність здійснювати заходи організаційно-методичного забезпечення профорієнтаційної роботи з дітьми та профдобору.
	СК11. Здатність дотримуватися норм професійної етики.
	СК12. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
	СК15. Здатність і готовність забезпечувати дотримання прав і свобод дитини під час здійснення професійної діяльності.
	СК17. Здатність здійснювати профілактику вчинення правопорушень дітьми і щодо дітей, надавати психологічну допомогу дітям та сім'ям в складних життєвих обставинах.
Програмні результати навчання	ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.
	ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.
	ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.
	ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
	ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів

	психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.
	ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
	ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.
	ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
	ПРН22. Забезпечувати профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню дітьми або проти дітей кримінальних і адміністративних правопорушень, надання психологічної допомоги дітям та сім'ям в складних життєвих обставинах.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. ПРЕДМЕТ, ПРОБЛЕМИ І МЕТОДИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ.

Предмет психології виховання і навчання. Основні проблеми педагогічної психології. Методи педагогічної психології.

ТЕМА № 2. ТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ВИХОВАННЯ.

Мета виховання. Засоби і методи виховання. Інститути виховання. Теорії виховання.

ТЕМА № 3. СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ.

Спілкування і виховання. Колектив і розвиток особистості. Сім'я і виховання. Формування та зміни соціальних настанов.

ТЕМА № 4. ВИХОВАННЯ У МОЛОДШОМУ ТА РАННЬОМУ ВІЦІ.

Перші кроки до виховання. Початок формування соціально важливих якостей особистості. Моральне виховання дітей в перші роки життя. Фізичне та гігієнічне виховання в ранньому віці.

ТЕМА № 5. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ У ДОШКІЛЬНОМУ ТА МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.

Становлення характеру дитини. Виховання в домашній праці. Виховання за допомогою гри. Виховання в навчанні.

ТЕМА № 6. ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ ТА ЮНАКІВ.

Виховання старшокласників у школі. Виховання в спілкуванні з ровесниками і дорослими. Самовиховання підлітків та юнаків.

ТЕМА № 7. ВСТУП У ТЕОРІЮ НАУЧІННЯ.

Види, умови і механізми навчання. Фактори, що визначають успішність навчання. Теорія навчальної діяльності. Співвідношення навчання і розвитку.

ТЕМА № 8. НАУЧІННЯ У МОЛОДШОМУ ТА РАННЬОМУ ВІЦІ.

Початковий етап навчання. Поєднання різних форм навчання. Особливості навчання дітей в молодшому віці. Навчання в ранньому віці.

ТЕМА № 9. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУЧІННЯ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.

Розвиток сприйняття, пам'яті і мислення. Навчання мови, читанню, писанню. Підготовка до навчання в школі. Навчально-дидактичні ігри, що розвивають та форми занять з дітьми дошкільного віку.

ТЕМА № 10. НАУЧІННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.

Організація навчання дітей в молодших класах школи. Навчання молодших школярів в домашніх умовах. Вплив батьків на навчання в школі. Ігрова і навчальна діяльність в молодших школярів. Джерела розумового розвитку дітей, причини неспішності та нездатності до навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття		Самостійна робота
Семестр № 4							
Тема № 1 Предмет, проблеми і методи психолого-педагогічного дослідження	8	2	2			4	залік
Тема № 2 Теоретичні питання виховання	8	2	2			4	
Тема № 3 Соціально-психологічні аспекти виховання	8	2	2			4	
Тема № 4 Виховання у молодшому та ранньому віці	8	2	2			4	
Тема № 5 Психологічні особливості виховання у дошкільному та молодшому шкільному віці	8	2	2			4	
Тема № 6 Виховання підлітків та юнаків	8	2	2			4	
Тема № 7 Вступ у теорію навчання	8	2	2			4	
Тема № 8 Навчання у молодшому та ранньому віці	10	2	2			6	
Тема № 9 Психологічні особливості навчання у дошкільному віці	10	2	2			6	
Тема № 10 Навчання молодших школярів	10	4	4			6	
Всього за семестр № 4	90	22	22			46	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1: Предмет, проблеми і методи психолого-педагогічного дослідження	Основна: 6,7,8,9,11,12,17,18,19. Допоміжна 1,7, 9.
	<p>Предмет та задачі педагогічної психології. Психологія та педагогіка. Історія становлення педагогічної психології. Етапи становлення педагогічної психології. Загальнопсихологічний контекст формування педагогічної психології: вплив на осмислення педагогічного процесу біхевіоризму, психоаналізу, гештальтпсихології, операціональної концепції Ж.Піаже, когнітивної психології, гуманістичної психології та культурно-історичної концепції Л.С. Виготського. Вивчити прослуханий лекційний матеріал за темою. Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою.</p>	
	Тема № 2: Теоретичні питання виховання	Основна: 6,7,8,9,10,11,12,17, 18,19. Допоміжна 3,4,6,12.
	<p>Психологічні теорії виховання: біогенетичні, соціогенетичні та проміжні теорії, їх переваги та недоліки. Теорія соціального наuczіння і виховання. Моделі виховання. Вивчити прослуханий лекційний матеріал за темою.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	
	Тема № 3: Соціально-психологічні аспекти виховання	Основна: 6,7,8,9,10,11,12,17,

	<p>Поняття про моральну свідомість та її формування. Моральні поняття. Стадії розвитку моральної свідомості за Колбергом. Критерії моральної вихованості. Рівні морального виховання. Рівень сформованості моральних потреб. Поняття про смислові утворення особистості (життєві цінності, цілі, смислові установки, переконання, сенс життя) та їх значення у вихованні. Рівні розвитку ціннісно-смислової сфери особистості. Ціннісно-смислова сфера особистості як психологічний об'єкт виховання. Засоби впливу на ціннісно-смислову сферу особистості. Переоцінка цінностей. Перевиховання. Виховання дорослих.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	<p>18,19. Допоміжна 3,4,6,11,12.</p>
	<p>Тема № 4: Виховання у молодшому та ранньому віці</p> <p>Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність раннього дитинства, ступені оволодіння предметною дією.. Розвиток активності дитини, ускладнення її діяльності та стосунків з оточуючими людьми. Предметна діяльність та її значення для психічного розвитку в ранньому дитинстві. Умови становлення сюжетно-рольової гри. Наслідкування дорослих як перехід до імітаційних ігор. Індивідуальні предметні ігри.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою.</p>	<p>Основна: 1,2,3,6,7,8,9,10, 11,12,13,16,17,18,19,20. Допоміжна 2,3,4,6,7,9,11,12.</p>

	З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.	
	Тема № 5: Психологічні особливості виховання у дошкільному та молодшому шкільному віці	Основна: 1,2,3,6,7,8,9,10,11,12, 13,16,17,18,19,20.
	<p>Соціальна ситуація розвитку. Теорії «первісної» асоціальності, егоцентричності дитини. Рольова гра як провідна діяльність. Роль гри в психічному розвитку. Елементи навчання і праці в ігровій діяльності. Розвиток процесів пам'яті, мови і мислення. Розвиток особистості в дошкільному віці. Становлення емоційно-вольової сфери. Психологічна готовність до вступу в школу (інтелектуальна, особистісна, соціально-психологічна, вольова). Психодіагностика готовності до шкільного навчання. Психологічна перебудова, пов'язана зі вступом до школи. Навчання і психічний розвиток. Соціальна ситуація розвитку. Нормування ставлення до школи учителів, і учнівських обов'язків. Засвоєння правил поведінки. Розвиток взаємин з однолітками.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	Допоміжна 2,3,4,6,7,8,9, 11,12,13.
	Тема № 7: Вступ у теорію навчання	Основна: 3,4,5,6,7,8,9,14. Допоміжна 1,3,5,8,10,13.
	<p>Навчання, його психологічний зміст та сутність. Рушійні сили розвитку особистості. Головні лінії розвитку учня в процесі навчання. Педагогічні умови, закономірності та періоди розвитку учня в процесі навчання. Навчання як доцільна зміна діяльності. Навчання як активна взаємодія між вчителем та учнем, головні результати цієї взаємодії. Ненавмисне навчання та його ефективність. Категорія навчання та її показники. Навчання навичкам. Умови та процес формування навичок. Шляхи навчання навичкам.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах</p>	

	<p>додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	
	Тема № 8: Научіння у молодшому та ранньому віці	Основна: 3,4,5,6,7,8,9,14.
	<p>Вплив особистості вчителя на розвиток молодшого школяра. Психологічні та педагогічні причини шкільної неуспішності учнів. Особливості мотиваційної сфери дітей молодшого шкільного віку. Особливості спілкування з однолітками та дорослими у молодшому шкільному віці. Проблема вікових особливостей і вікових можливостей засвоєння знань у молодшому шкільному віці.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповісти на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	Допоміжна 1,3,5,8,10,13.
	Тема № 9: Психологічні особливості научіння у дошкільному віці	Основна: 1,2,3,4,5,6,7,8,9, 11,12,14.
	<p>Психологічна характеристика розвитку дитини дошкільного віку. Види пізнавальних ігор та ігор, що мають навчаючий характер. Особливості підготовки дитини дошкільного віку до школи. Особливості розвитку пізнавальної сфери дошкільників.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою.</p>	Допоміжна 1,3,5,8,10,13.

	З метою самоконтролю відповіді на контрольні питання при підготовці до іспиту.	
	Тема №10: Научіння молодших школярів	Основна: 1,2,3,4,5,6,7,8,9,11, 12,14.
	<p>Вплив особистості вчителя на розвиток молодшого школяра. Психологічні та педагогічні причини шкільної неспішності учнів. Особливості мотиваційної сфери дітей молодшого шкільного віку. Особливості спілкування з однолітками та дорослими у молодшому шкільному віці. Проблема вікових особливостей і вікових можливостей засвоєння знань у молодшому шкільному віці.</p> <p>Вивчити основну літературу за темою та законспектувати. Вивчити додаткову літературу за темою та законспектувати. Підготувати повідомлення до семінарського заняття. Вести пошук додаткової інформації для поглибленого вивчення теми. Вести пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих тем. Написати реферат за вибраною темою. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Скласти структурно-логічну схему теми. Підготувати анотацію прочитаної літератури за темою. Підготувати презентацію за обраною темою. З метою самоконтролю відповіді на контрольні питання при підготовці до іспиту.</p>	Допоміжна 1,3,5,8,10,13.

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Основні проблеми педагогічної психології.
2. Взаємозв'язок вікової психології й педагогічної психології в системі психологічних знань про людину.
3. Взаємозв'язок методології, методів і методик психолого-педагогічного дослідження.
4. Формуючий експеримент як один з основних методів педагогічної психології.
5. Основні етапи психолого-педагогічного дослідження.
6. Основні теорії навчіння
7. Біхевіористська концепція навчіння.
8. Навчання як різновид людської діяльності.
9. Теорія поетапного формування розумових дій і понять.
10. Проблема співвідношення навчання й розвитку як центральна проблема педагогічної психології.
11. Основні підходи до вирішення проблеми співвідношення навчання й розвитку.
12. Концепція зони найближчого розвитку як основа розвиваючого навчання.
13. Види, рівні й властивості навченості.

14. Проблема навченості в педагогічній психології.
15. Мотивація як психологічна категорія. Мотив як ціль.
16. Сутність навчальних мотивів.
17. Основні джерела навчальної мотивації.
18. Характеристики й функції навчальної мотивації.
19. Основні форми прояву навчальних мотивів у навчальному процесі.
20. Основні особливості навчальної діяльності.
21. Структура навчальної діяльності.
22. Навчальні дії в структурі навчальної діяльності.
23. Проблема знань у психолого-педагогічній літературі.
24. Психолого-педагогічні умови засвоєння знань.
25. Проблема розуміння в психолого-педагогічній літературі.
26. Основні рівні оволодіння вміннями й навичками.
27. Сутність теорії поетапного формування розумових дій і понять.
28. Формування загальнонавчальних умінь і навичок як одне з основних педагогічних завдань.
29. Виховання – як одна із центральних категорій педагогічної психології.
30. Проблема цілей виховання. Ціль виховання в різних педагогічних концепціях.
31. Критерії й показники вихованості людини.
32. Взаємозв'язок навчання й виховання.
33. Формування моральної основи учнів.
34. Роль емпатії в моральному вихованні учнів.

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачені навчальним планом.

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачені навчальним планом.

6. Методи навчання

При проведенні лекцій використовувалися такі **методи**:

- метод пояснення;
- метод проблемного викладання;
- розповідь;
- аналітичний метод;
- метод прикладів.

Також, при вивченні курсу необхідне:

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських занять та робота протягом практикумів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Індивідуальна робота передбачає роботу з основною та додатковою літературою у підготовці до семінарських занять, написанні доповідей, рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Предмет та основні завдання педагогічної психології.
2. Сутність біогенетичного й соціогенетичного напрямків у розвитку педагогічної психології.
3. Єдність вікової й педагогічної психології в системі психологічних знань про дитину.
4. Характеристика основних проблем педагогічної психології та суть проблеми співвідношення розвитку й навчання.
5. Основні етапи психолого-педагогічного, методи і методики дослідження в педагогічній психології.
6. Основні види експерименту в педагогічній психології і їх порівняльна характеристика.
7. Основні види і проблеми теорії наuczіння у людському суспільстві.
8. Суть біхевіористської концепції наuczіння.
9. Охарактеризуйте навчання як різновид людської діяльності.
10. Основні теорії навчання у вітчизняній психології.
11. У чому суть теорії поетапного формування розумових дій і понять.
12. Чому проблема співвідношення навчання й розвитку вважається центральною проблемою педагогічної психології?
13. Основні підходи до рішення проблеми співвідношення навчання й розвитку.
14. Що таке зона найближчого розвитку та чим відрізняється рівень актуального розвитку від зони найближчого розвитку?
15. Характеристика мотивації як психологічної категорії.
16. Основні джерела, характеристики й функції навчальної мотивації.
17. Якими факторами визначається навчальна мотивація?
18. Назвіть основні рівні пізнавальних і соціальних мотивів навчальної діяльності.
19. У чому суть проблеми мотивації досягнення успіху?
20. Дайте характеристику співвідношення мотивів досягнення успіху й запобігання невдачі.
21. У чому сутність та основні особливості навчальної діяльності.
22. Що таке провідна діяльність і в якому віці навчальна діяльність є провідною діяльністю?
23. Назвіть основні аспекти діагностики навчальної діяльності.
24. За якими ознаками можна вивчати ступінь сформованості навчальних дій?
25. Які функції виконують знання? Назвіть основні види та властивості знань.
26. Чим відрізняється глибина знань від широти знань?
27. Назвіть основні етапи процесу навчального пізнання.
28. Розкажіть про рівні засвоєння знань та їх характеристику.
29. У чому суть проблеми розуміння?
30. Як співвідносяться знання й розуміння?
31. Приведіть основні трактування понять "уміння" і "навичка" та основні рівні оволодіння вміннями й навичками.
32. У чому сутність теорії поетапного формування розумових дій і понять?
33. Чим розрізняються трактування поняття "виховання" - у широкому соціальному й вузькому змісті?

34. У чому проявляється взаємозв'язок виховання, формування, становлення й соціалізації?
35. Чим відрізняється поняття "індивід" від поняття "індивідуальність"?
36. У чому особливості проблеми цілей виховання?
37. Назвіть основні критерії вихованості.
38. У чому проявляється багатобічний характер взаємозв'язку навчання й виховання?
39. Охарактеризуйте роль емпатії в моральному вихованні учнів.
40. Що таке "метод виховання"?
41. Назвіть особливості застосування методу переконання у вихованні.
42. Назвіть основні прийоми виховання.
43. Чим відрізняються прийоми виховання від методів виховання?
44. Назвіть основні методи впливу.
45. Назвіть основні методи самовиховання й самоосвіти.
46. Назвіть і дайте характеристику основним принципам виховання.
47. Проблема педагогічної діяльності в психолого-педагогічній літературі.
48. Професійно обумовлені властивості й характеристики вчителя.
49. Яка структура педагогічної діяльності.?
50. Професійна самосвідомість учителя в його діяльності.
51. Яке місце самооцінки в структурі професійної Я-концепції вчителя?
52. Типи педагогічної спрямованості.
53. Талант і геніальність як рівні здібностей.
54. Назвіть базові педагогічні здібності.
55. Розкрийте перцептивні здібності педагога.
56. Педагогічна уява як основа прогностичних здібностей.
57. Професійно обумовлені властивості й характеристики вчителя.
58. Основні механізми пізнання педагогом особистості учня.
59. Назвіть базові вміння педагога.
60. Що таке індивідуальний стиль педагогічної діяльності?
61. Основні функції педагогічного спілкування.
62. Опишіть основні моделі педагогічного спілкування.
63. Особливості комунікативної сторони спілкування в педагогічному процесі.
64. Назвіть основні механізми міжособистісного сприйняття в педагогічному процесі й дайте їхню характеристику.
65. Соціально-перцептивні стереотипи й особливості їхнього прояву в навчальному процесі.
66. Опишіть бар'єри педагогічного спілкування.
67. Особистісні якості вчителя, що визначають ефективність педагогічного спілкування.
68. Стили педагогічного спілкування.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів

виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна} \\ \text{кількість балів} \\ \text{(перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних} \\ \text{занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за} \\ \text{семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.***

Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен, залік) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Кількість балів за} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем} \end{array}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{навчальної} \\ \text{дисципліни} \end{array} = \begin{array}{l} \text{Підсумкові} \\ \text{бали за} \\ \text{поточний} \\ \text{семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Підсумкові бали} \\ \text{за попередній} \\ \text{семестр} \end{array} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної або індивідуальної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, вирішити практичне завдання тощо.	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка	
		Оцінка	Пояснення
97 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	„Відмінно” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
94 – 96			
90 – 93			
85 – 89	Добре ("зараховано")	B	„Дуже добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
80 – 84			
75 – 79			
70 – 74	Задовільно ("зараховано")	C	„Добре” – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 – 69			
60 – 64			
40 – 59	Незадовільно („не зараховано")	D	„Задовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
21 - 40			
1–34			
		E	„Достатньо” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
		FX	„Умовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу освоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
		F	„Безумовно незадовільно” – теоретичний зміст курсу не освоєно , потрібні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Заброцький М.М. Педагогічна психологія: Курс лекцій. – К., МАУП, 2010. – С.69-91.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій): Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 128 с.
3. Скрипченко О.В. Вікова та педагогічна психологія: навч. Посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Волинська, З.В. Огороднійчук та ін. 2-ге вид. – К. : Каравела, 2017. – 400 с.

Допоміжна

1. Червоний П. Д. Шкільний музей А.С. Макаренка : матеріали II Міжнародної наук.-практ. конф. / П. Д. Червоний, О. М. Павленко // [„Творча спадщина А. С. Макаренка в контексті інноваційного розвитку освіти XXI століття ”] (Суми, 15–16 березня 2018 р.). – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2018. – 284 с.
2. Червоний П. Д. Виховання колективізму в школі за системою А. С. Макаренка : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. / П. Д. Червоний, // „Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України ” (Харків, 30 березня 2018 р.). – Х.: ХНУВС, 2018. – с. 274-276.
3. Червоний П. Д. Ігри в соціально-психологічній реабілітації дітей / П. Д. Червоний // Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України : тези доп. наук.-практ. конф. (Харків, 7 квіт. 2017 р.) / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2017. – 280 с. С. 255-257.
4. Червоний П. Д. Особливості формування курсантського колективу на навчальному курсі ВНЗ МВС України / Червоний П. Д., Гіренко С. П. // Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. LXXVIV. Том. 3. – Херсон : 2017 – С. 98 – 102.